

STATISTISKE EFTERRETNINGER

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

32. AARG. NR. 23

14. JUNI 1940

Indhold: Danmarks udenlandske Kapital- og Betalingsbalance 1939.

Danmarks udenlandske Kapital- og Betalingsbalance 1939.

Til Brug ved Opgørelsen over Landets udenlandske Kapital- og Betalingsbalance for Aaret 1939 har Det statistiske Departement i Medfør af Bestemmelserne i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 6. December 1939 indhentet Oplysninger hos henved 5 000 Erhvervsselskaber og private Erhvervsdrivende om deres Gæld til og Tilgodehavender i Udlandet.

Medens man i de foregaaende Aar alene har tilvejebragt Oplysninger om Erhvervsvirksomhedernes Gæld til Udlandet og Tilgodehavender i Udlandet, har man for Aaret 1939 for første Gang tillige søgt Oplysninger om Virksomhedernes Indtægter fra og Udgifter i Udlandet.

Dette Materiale er ligesom i foregaaende Aar suppleret med tilsvarende Oplysninger fra offentlige Myndigheder og endvidere med Opgivelser fra Pengeinstituter, Vekselerere m. fl. om Ind- og Udførsel af Værdipapirer i Aarets Løb. Endvidere har Departementet gennem særlig Henvendelse til de større Banker, Sparekasser og Vekselerere, Kredit- og Hypotekforeningerne og til Overformynderiet tilvejebragt Oplysninger om, i hvilket Omfang danske Obligationer og Aktier befinder sig paa udenlandske Hænder.

For den Bistand, der ved Tilvejebringelsen af disse Oplysninger er ydet, bringer Departementet de medvirkende Institutioner sin bedste Tak.

Det ved Opgørelsen anvendte Princip gaar iøvrigt, ligesom i de foregaaende Aar, ud paa ved direkte Optælling at foretage en Opgørelse over Landets Tilgodehavender i og Gæld til Udlandet (Kapitalstatus) for de betydeligere Institutioners og Firmaers Vedkommende (Staten, Kommunerne, Banker, Sparekasser og Vekselerere, de store Erhvervsfirmaer i Handel, Industri og Transport m. v.). Desuden har man foretaget en Op-

gørelse af Aarets Betalingsbalance, hvorved der ogsaa i en vis Udstrækning bliver Mulighed for at foretage en kontrollerende Sammenligning med Kapitalbalancen.

Kapitalbalancen.

Selv om det kan antages, at Opgørelsen i store Træk belyser Bevægelsen rigtigt, kan en saadan Opgørelse naturligvis her i Landet som i andre Lande ikke blive nogen egentlig bogholderimæssig Opgørelse, men den maa karakteriseres som et paa en Række statistiske Iagttagelser dannet Skøn. Dette Skøn har for Aaret 1939 været endnu vanskeligere end i de foregaaende Aar, dels fordi de indhentede Oplysninger paa Grund af Krigsforholdene i en Række Tilfælde

Tabel 1. Kapitalbalancen overfor Udlandet

	ved Udgangen af		
	1939	1938	1937
Gæld	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Danske Statsobligationer i Udlandet	780	785	768
Hypotekbankens, Statsboligfondens, Erhvervenes Laanefonds og den kommunale Laanefonds Gæld....	182	187	170
Kommunegælden	429	422	390
Kredit- og Hypotekforeningsobligationer i Udlandet.....	115	120	125
Andre danske Værdipapirer i Udlandet	230	220	225
Anden fast Gæld	40	35	30
Forretningsmæssig Gæld	426	404	394
Tilsammen Gæld...	2 202	2 173	2 102
Tilgodehavender			
Fremmede Værdipapirer i Danmark	290	315	315
Andre faste Tilgodehavender	35	35	35
Forretningsmæssige Tilgodehavender	498	584	467
Tilsammen Tilgodehavender...	823	934	817
Nettogæld...	1 379	1 239	1 285

Tabel 2.

	Pr. ultimo December 1939				1938
	Fremmed Mønt		Dansk Mønt	Tilsammen	Tilsammen
	Gæld til Leverandører samt Filialers og Agenteres Gæld til Hovedforretning o. l.	Gæld til udenlandske Banker, Bankiers o. l.			
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Forretningsmæssig Gæld					
Banker	1,7	121,7	31,5	154,9	128,2
Sparekasser	»	»	0,9	0,9	1,0
Vekselerere	0,2	0,8	0,4	1,4	3,7
Forsikringsselskaber	14,4	»	5,3	19,7	16,0
Industri- og Handelsforetagender	146,8	18,0	42,1	206,9	208,9
Rederier	15,3	18,0	0,3	33,6	42,3
Andre Virksomheder	5,3	»	2,9	8,2	3,9
I alt ...	183,7	158,5	83,4	425,6	404,0
	Fremmed Mønt		Dansk Mønt	Tilsammen	Tilsammen
	Tilgodehavender hos Kunder, Filialer, Agenturer o. l.	Indestaaende hos udenlandske Banker, Bankiers o. l.			
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Forretningsmæssige Tilgodehavender					
Banker	8,7	137,6	10,4	156,7	283,2
Sparekasser	»	0,1	»	0,1	0,1
Vekselerere	0,2	2,5	0,2	2,9	3,1
Forsikringsselskaber	18,4	16,9	0,5	35,8	28,0
Industri- og Handelsforetagender	136,8	12,5	63,2	212,5	173,2
Rederier	35,8	35,7	0,3	71,8	80,5
Andre Virksomheder	8,8	9,1	0,4	18,3	15,9
I alt ...	208,7	214,4	75,0	498,1	584,0

maa antages at være mere usikre end i tidligere Aar, dels paa Grund af de siden Krigens Udbrud stedfundne Ændringer i forskellige Valutaers Værdi.

I denne Henseende er for 1939 navnlig de af Nedgangen i £-Værdien og Stigningen i Dollar og Gylden forårsagede Forskydninger af Betydning.

Da de engelske Valutamyndigheder i Slutningen af August opgav at støtte £-Kursen, hvorefter £'s internationale Værdi sank ret betydeligt, sprængtes £-Blokken, og alle de skandinaviske Lande valgte indtil videre at lade deres Valuta følge U. S. A. Dollar.

De enkelte skandinaviske Lande havde dog, inden de bestemte sig til Følgeskabet med Dollar, i forskelligt Omfang fulgt £ nedad.

For Sverige og Finland androg Devalueringen kun godt 1 pCt., for Norge 3 pCt., men for Danmark 8 pCt.; for Island, som allerede tidligere i 1939 havde nedskrevet sin Valuta med 18 pCt., androg Devalueringen

i September 11 pCt. De skandinaviske Valutaers Kurs over for danske Kroner steg herefter med for Sverige og Finland ca. 7 og for Norge henimod 5 pCt., samtidig med at de øvrige Valutakurser, bortset fra £ og islandske Kr., steg med 8 pCt. For Kapitalbalancen har navnlig Dollar- og Gyldenkursen Betydning; disse Valutaers Kurs var ultimo 1939 henholdsvis 5,18 og 2,76 mod ultimo 1938 4,83 og 2,63. £-Kursen var ultimo 1939 20,48 mod 22,40 Aaret før.

Hovedposterne paa Kapitalbalancen fremgaar af ovenstaaende Tabel, hvor de for Udgangen af 1939 anførte Mellemværender er omregnet efter den pr. 31. December gældende Kurs for den Valuta det paa-gældende Mellemværende lyder i, medens Tallene for de foregaaende to Aar er omregnet med Kursen henholdsvis ultimo 1938 og ultimo 1937. Ved Beregningen af Obligationers og Aktiers Værdi er der for saa vidt angaar Beholdningen af udenlandske Obligationer

Tabel 3. Forretningsmæssig Gæld og Tilgodehavender, fordelt paa Lande og Møntsorter ult. 1939.

	Forretningsmæssig Gæld (i Mill. Kr.)											Forretningsmæssige Tilgodehavender (i Mill. Kr.)										
	Danske Kroner	Svenske Kroner	£	Rmk.	Hfl.	Franske francs	Schw. francs	\$	Landets egen Mønt ¹⁾	I øvrigt	Til-sammen	Danske Kroner	Svenske Kroner	£	Rmk.	Hfl.	Franske francs	Schw. francs	\$	Landets egen Mønt ¹⁾	I øvrigt	Til-sammen
Norge	2,6	0,1	1,0	—	—	—	—	0,3	2,5	0,1	6,6	6,7	0,1	3,2	—	—	—	—	1,6	19,3	0,3	31,2
Sverige	10,3	18,4	0,6	—	—	—	—	0,1	—	1,6	31,0	5,2	23,7	2,0	0,2	0,1	0,1	—	5,5	—	1,2	38,0
Finland	1,9	0,1	0,1	—	—	—	—	—	0,8	0,1	3,0	2,7	0,7	1,1	0,3	—	—	—	1,4	2,4	0,1	8,7
Island	1,0	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	1,1	9,0	—	0,8	0,1	—	—	—	0,5	1,6	—	12,0
England	13,1	0,1	85,1	—	0,4	—	—	0,5	—	0,1	99,3	6,6	—	106,6	—	—	—	—	0,8	—	0,1	114,1
Frankrig	4,1	0,2	0,6	—	—	3,7	—	0,6	—	—	9,2	1,2	—	2,7	—	—	12,3	—	0,1	—	—	16,3
Holland	4,0	—	0,1	—	20,0	—	—	0,4	—	—	24,5	1,4	—	1,0	0,1	5,9	—	—	0,2	—	—	8,6
Belgien	0,6	—	0,3	—	—	—	—	0,5	1,4	—	2,8	0,4	—	0,3	—	—	—	—	0,7	1,4	—	2,8
Tyskland	26,6	0,7	1,1	85,7	0,4	—	0,1	3,0	—	0,3	117,9	15,6	0,1	0,7	17,4	—	—	—	0,2	—	0,2	34,2
Ungarn	1,0	—	—	—	—	—	—	0,2	—	—	1,2	0,4	—	—	—	—	—	0,1	—	0,2	—	0,7
Tjekoslovakiet	0,6	0,2	0,3	—	—	—	—	0,1	0,5	—	1,7	0,6	—	—	0,3	—	—	—	—	0,5	0,1	1,5
Polen	0,2	—	0,2	—	0,1	—	—	—	0,4	—	0,9	0,8	—	5,6	—	—	—	—	0,2	0,8	—	7,4
Schweiz	3,1	—	0,1	0,1	0,1	0,1	3,0	0,4	—	—	6,9	2,5	—	0,3	—	—	—	2,1	0,1	—	—	5,0
Italien	1,4	—	0,4	—	—	—	0,2	0,2	1,7	—	3,9	1,3	—	0,4	—	—	—	—	—	1,1	—	2,8
Spanien	2,8	—	0,3	—	—	0,1	—	—	0,3	—	3,5	2,9	—	0,7	—	—	—	—	0,1	3,3	—	7,0
U. S. A.	4,8	—	2,4	—	—	—	—	76,1	—	—	83,3	9,1	—	1,5	—	—	—	—	133,4	—	—	144,0
Canada	0,7	—	—	—	—	—	—	0,4	0,1	—	1,2	0,6	—	—	—	—	—	—	0,4	0,3	—	1,3
Argentina	0,7	—	0,8	—	—	—	—	0,7	—	—	2,2	0,6	—	1,3	—	—	—	—	2,4	1,0	—	5,3
Kina	0,2	—	3,2	—	—	—	—	0,2	0,1	—	3,7	—	—	2,4	—	—	—	—	0,1	0,4	0,1	3,0
Japan	0,2	—	0,4	—	—	—	—	0,1	2,2	—	2,9	—	—	—	—	—	—	—	1,8	1,1	—	2,9
Siam	0,2	—	0,3	—	—	—	—	0,2	—	—	0,7	0,1	—	6,6	—	—	—	—	—	—	—	6,7
Brasilien	0,1	—	0,3	—	—	—	—	0,7	—	—	1,1	0,1	—	1,2	—	—	—	—	0,6	1,0	—	2,9
Øvrige Lande	3,2	0,1	6,6	—	0,2	—	—	4,9	1,6	0,4	17,0	7,2	—	21,7	—	0,3	1,1	—	8,2	2,2	1,0	41,7
Tils. 1939	83,4	19,9	104,3	85,8	21,2	3,9	3,3	89,6	11,6	2,6	425,6	75,0	24,6	160,1	18,4	6,3	13,5	2,2	158,3	36,6	3,1	498,1
1938	75,5	17,1	184,7	46,1	16,8	4,0	5,4	40,3	10,7	3,4	404,0	68,8	72,6	310,0	16,4	8,8	12,1	4,7	55,6	33,9	1,1	584,0

¹⁾ I denne Kolonne er opført Tilgodehavender, resp. Gæld i Landets egen Mønt, for saa vidt denne Mønt ikke er en af de i de foregaaende Kolonner særskilt opførte.

og Aktier og Værdien af danske Aktier i Udlandet i videst muligt Omfang taget Hensyn til Børskurserne; kun hvor Oplysninger om Børskurserne ikke foreligger, er der regnet med Papirernes Nominalværdi. De forskellige Gældsposter omfatter saavel Værdipapirer, der befinder sig i Udlandet, som saadanne Obligationer og Aktier, der henligger i Depot i danske Pengeinstituter, men tilhører Udlændinge eller Danske, bosatte i Udlandet; paa tilsvarende Maade er i Gældsposterne fra-draget Beløb, der er overgaaet i dansk Eje, men for-blevet i Depot i Udlandet.

Posten Danske Statsobligationer i Udlandet er pr. ultimo 1939 opgjort til et 5 Mill. Kr. mindre Beløb end Aaret før. Posten er ikke i Aarets Løb paavirket af Op-tagelse af nye Laan, idet det i Januar 1939 indgaaede Provenu af et i 1938 optaget 3¹/₂ pCt. Laan paa 25 Mill. Schw.francs meget nær svarede til Restgælden af det

ældre Laan, til hvis Indfrielse det benyttedes. Beløbet af danske Statsobligationer i Udlandet er i Aarets Løb for-mindsket ved den normale Amortisation, der har an-draget ca. 23 Mill. Kr., og derudover er hjemkøbt Obli-gationer for 12—15 Mill. Kr. mere, end der er udført. Naar til Trods herfor Beløbet af Statsobligationer i Ud-landet kun er 5 Mill. Kr. mindre end Aaret før, skyldes det Forskydningerne i Valutakurserne siden Udgangen af 1938, der har medført en Stigning i Beløbet om-regnet til danske Kroner paa i alt 30 Mill. Kr. Ved paa Grundlag af de fra Udlandet eller Udlændinges Depoter fremkomne Kupons direkte at beregne det samlede Beløb af Statsobligationer i Udlandet naar man i øvrigt til et lidt lavere Beløb end de anførte 780 Mill. Kr., hvad formentlig skyldes, at en Del Obli-gationsejere i de krigsførende Lande paa Grund af Krigen har undladt at fremsende Kuponerne.

Hypotekbankens, Statsboligfondens, Erhvervenes Laanefonds og den kommunale Laanefonds Gæld er lidt lavere end det tilsvarende Beløb Aaret før. Nedgangen skyldes dels Amortisation, dels Valutakurs-Forskydninger, idet en væsentlig Del af Hypotekbankens Laan lyder paa £. Beløbene for 1938 er 11 Mill. Kr. højere end det ved forrige Kapitalbalanceopgørelse offentliggjorte, idet et af den kommunale Laanefond i U. S. A. optaget Laan paa 11 Mill. Kr. rettelig burde have været medtaget i 1938.

Kommunegælden er anslaaet til et lidt større Beløb end 1938. Stigningen skyldes alene Forskydningerne i Valutakurserne, som især forhøjer Beløbene for Københavns Kommunes Dollar- og Gyldenlaan, hvorimod Købstadkommunernes Laaneforenings Gæld i Udlandet, der for en stor Del lyder i £, er gaaet ned. Den af Valutakurs-Forskydningerne foraarsagede Stigning andrager 17 Mill. Kr. og er større end den stedfundne ordinære Amortisation (incl. Omkostninger), saaledes som det fremgaar af, at det samlede Beløb for Kommuneobligationer i Udlandet er steget. Merindførselen af Kommuneobligationer androg et Par Mill. Kr.

Posten Kredit- og Hypotekforeningsobligationer i Udlandet er ansat til et 5 Mill. Kr. mindre Beløb end Aaret før; efter de foreliggende Oplysninger om Indførsel fra Udlandet skulde Posten kun være formindsket med 1—2 Mill. Kr. siden ultimo 1938; muligvis har Vanskelighederne ved at fremsende Kupons ogsaa for disse Papirers Vedkommende medført, at det paa Grundlag af de fremkomne Kuponer beregnede Beløb er lidt for lavt.

Om Posten Andre danske Værdipapirer er der tilvejebragt Oplysninger, dels gennem de af de paa-gældende Selskaber meddelte Indberetninger, dels fra Pengeinstituter paa tilsvarende Maade som for Kredit- og Hypotekforeningsobligationer. Beløbet er anslaaet 10 Mill. Kr. større end i Fjor, og samtidig er Anden fast Gæld, der navnlig omfatter saadanne Prioriteter i i faste Ejendomme og Skibe, der ikke indgaar i de ovenfor omtalte Poster, steget med 5 Mill. Kr.; denne Stigning er dog for saa vidt formel, som den skyldes, at Beløb, der tidligere har været opført under forretningsmæssig Gæld, nu har antaget en saadan Karakter, at det er anset for rigtigst at overføre dem til den faste Gæld. I Beløbet for andre Værdipapirer i Udlandet er der iøvrigt saavel for 1939 som for de foregaaende Aar foretaget en Forhøjelse paa ca. 30 Mill. Kr. som Følge af ny-fremkomne Oplysninger.

Endelig er den forretningsmæssige Gæld ved direkte

Optælling opgjort til 426 Mill. Kr. mod 404 Mill. Kr. Aaret før.

Af Tilgodehavenderne er Beholdningen af fremmede Værdipapirer gaaet ca. 25 Mill. Kr. ned, især paa Grund af Nedgang i Børskurserne og for £-Papirer i Valutakurserne. Beløbet for andre faste Tilgodehavender er uforandret. Endelig er de forretningsmæssige Tilgodehavender opgjort til 498 Mill. Kr. mod 584 Mill. Kr. Aaret før.

Alt i alt er saaledes de forretningsmæssige Netto-Tilgodehavender gaaet 108 Mill. Kr. ned, fra 180 til 72 Mill. Kr. Samtidig er den langfristede Nettogæld steget med 32 Mill. Kr., fra 1419 til 1451 Mill. Kr.; denne Stigning skyldes udelukkende Forskydninger i Valutakurserne, der har medført, at Tallet er steget med ca. 50 Mill. Kr., saaledes at der bortset herfra har været en Nedgang i den langfristede Gæld paa henimod 20 Mill. Kr.

Paa tilsvarende Maade har Valutakurs-Forskydningerne i Forbindelse med, at £-Mellemværender i betydeligt Omfang er afløst af Dollarmellemværender, jfr. nedenfor, indvirket paa Beløbene for de forretningsmæssige Poster. Disse Forhold kan anslaaes til at have medført en Stigning i den forretningsmæssige Gæld paa ca. 10 Mill. Kr. og en Stigning i de forretningsmæssige Tilgodehavender paa ca. 15 Mill. Kr.

Landets samlede Nettogæld er saaledes steget med 140 Mill. Kr., fra 1239 til 1379 Mill. Kr.

I Tabel 2 er de forretningsmæssige Mellemværender fordelt paa Erhvervsgrupper. Langt den største Del — af Gælden godt $\frac{4}{5}$, af Tilgodehavenderne endnu mere — lyder paa fremmed Mønt, og heraf er saavel for Gældens som for Tilgodehavendernes Vedkommende omkring Halvdelen Mellemværender med Kunder, Leverandører, Filialer o. s. v., Resten Mellemværender med Banker.

Nedgangen i de forretningsmæssige Nettotilgodehavender falder først og fremmest paa Bankernes Mellemværender med udenlandske Korrespondenter; saaledes er Bankernes forretningsmæssige Tilgodehavender gaaet ned med 127 Mill. Kr., samtidig med at den forretningsmæssige Gæld er steget med 27 Mill. Kr. Industriens og Handelens forretningsmæssige Tilgodehavender er formentlig navnlig paa Grund af Forudbetalinger steget med henved 40 Mill. Kr., medens Gælden er uforandret, og for Rederier og Forsikrings-selskaber er Forskydningerne i Netto-Mellemværendet med Udlandet ringe.

Endelig er i Tabel 3 givet en Oversigt over de for-

retningsmæssige Mellemværenders Fordeling paa Lande og Møntsorter.

Saa vel for Gældens som for Tilgodehavendernes Vedkommende har Usikkerheden omkring £ medført en betydelig Forskydning fra £ til Dollars. Saaledes er £-Tilgodehavenderne gaaet over 150 Mill. Kr. ned og samtidig Dollar-Tilgodehavender steget med godt 100 Mill. Kr. For Gældens Vedkommende gik £-Beløbet ca. 80 Mill. Kr. ned, samtidig med at Dollargælden var vokset med ca. 50 Mill. Kr.; desuden var Reichsmark-Clearinggælden forøget med ca. 40 Mill. Kr.

Betalingsbalancen.

Til Belysning af Betalingsbalancen meddeles nedenstaaende Tabel 4.

Bortset fra den store Usikkerhed, som Forholdene nødvendigvis maa have medført for hele Opgørelsen, maa man iøvrigt anse adskillige af Betalingsbalancens Poster for at være sikrere end i de foregaaende Aar, idet man, som foran nævnt, for Aaret 1939 har indhentet direkte Oplysninger saavel fra Institutioner som for Hovedparten af de større private Firmaer om deres Indtægter fra og Udgifter til Udlandet, medens man i tidligere Aar paa dette Omraade var henvist til at støtte sig til mere indirekte Oplysninger og Beregninger.

De største af Betalingsbalancens løbende Poster, nemlig Indførselens og Udførselens Værdi var henholdsvis 119 og 47 Mill. Kr. større end i 1938, saaledes at Handelsbalancens Underskud var 72 Mill. Kr. større end Aaret før.

Derimod er den indtjente Bruttofragt efter en foreløbig Opgørelse opgjort til et 56 Mill. Kr. større Beløb end Aaret før, nemlig 335 Mill. Kr. mod 279 Mill. Kr. i 1938.

Samtidig har Krigsforholdene i Aarets sidste Maaneder medført stærkt forøgede Omkostninger i Udlandet for Skibsfarten, saaledes at danske Skibes Udgifter i Udlandet er anslaaet ca. 25 Mill. Kr. højere end i 1938; for Indtægterne af fremmede Skibe her i Landet er Stigningen regnet til ca. 15 Mill. Kr.

Renteudgifterne er efter de indkomne Oplysninger anslaaet til at udgøre ca. 100 Mill. Kr. eller 10 Mill. Kr. mere end i 1938, hvad formentlig skyldes de højere Valutakurser. Renteindtægterne synes uforandret at have udgjort ca. 20 Mill. Kr. Fremmede Virksomheders Indtægt her i Landet er ansat 5 Mill. Kr. højere end Aaret før, og danske Virksomheders Indtægt af Virksomhed i Udlandet er beregnet til 50

Tabel 4. Betalingsbalance.

I. Udgifter:	1939	1938	1937
A. Løbende Udgifter:	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Samlet Indførsel.....	1 784	1 665	1 702
Forrentning af Gæld.....	100	90	95
Fremmede Virksomheders Indtægt her i Landet.....	20	15	15
Turistudgifter.....	42	50	50
Skibsudgifter (Havneudgifter, Kul, Proviant etc.).....	120	95	105
Andre løbende Udgifter (Arv, Gaver, Post, Diplomati m. v.)	20	20	20
I alt løbende Udgifter...	2 086	1 935	1 987
B. Kapitaludgifter:			
Afdrag paa Gæld.....	45	45	45
Indførsel af danske Værdipapirer	34	63	29
af fremm. Værdipapirer	8	12	9
Andre Kapitaludgifter.....	15	15	15
Forøgelse af Forretningsmæssige Tilgodehavender.....	÷ 86	117	101
I alt Kapitaludgifter...	16	252	199
Samtlige Udgifter...	2 102	2 187	2 186
II. Indtægter:			
A. Løbende Indtægter:			
Samlet Udførsel.....	1 629	1 582	1 607
Bruttofragt for udenlandsk Skibsfart.....	335	279	305
Indtægt ved Befordring af udenlandske Passagerer paa danske Skibe.....	5	5	5
Renteindtægter.....	20	15	15
Forretningsvirksomhed i Udlandet.....	50	40	35
Indtægt af fremmede Skibe (Havnepenge, Kul, Proviant etc.).....	90	75	85
Turistindtægter.....	30	35	30
Andre løbende Indtægter (Arv, Gaver, Post, Diplomati m. v.)	15	15	15
Udførsel af Guld.....	»	»	»
I alt løbende Indtægter...	2 174	2 046	2 097
B. Kapitalindtægter:			
Optagelse af offentlige Laan...	»	66	31
Udførsel af danske Værdipapirer	13	18	27
af fremm. Værdipapirer	8	11	11
Anden Anbringelse af fremmed Kapital her i Landet.....	15	20	10
Forøgelse af Forretningsmæssig Gæld.....	22	10	÷ 5
I alt Kapitalindtægter...	58	125	74
Samtlige Indtægter...	2 232	2 171	2 171

Mill. Kr. mod 40 Mill. Kr. i 1938; dette sidste Tal har dog muligvis været for lavt.

Endelig ersaavel Turistindtægter som Turistudgifter anslaaet til et noget lavere Beløb i 1939 end Aaret før.

Som det vil ses af Tabel 4, viser den samlede Betalingsbalance et Overskud paa ca. 130 Mill. Kr., medens der i de foregaaende roligere Aar var ret nær ved at være Balance, hvilket der ogsaa normalt maa ventes nogenlunde at være. Forskellen i 1939 kan dog i nogen Grad snævreres ind; saaledes bør det igen- nem Handelsstatistiken konstaterede samlede Indførselsbeløb ved nærværende Opgørelse forøges med Værdien af de krigsforliste Varer (ca. 15 Mill. Kr.), samt med Værdien af andre betalte Varer, som af Krigsforholdene er blevet forhindret i at komme her til Landet; paa den anden Side skal dog Indførselsbeløbet formindskes med den til Krigsforsikringen betalte Præmie i danske Kroner, der kan anslaaes til ca. 10 Mill. Kr. Betalingsbalanceoverskudet formindskes maaske herved med henimod 20 Mill. Kr. Væsentligere er det dog formentlig, at de herskende Forhold kan have medført, at f. Eks. Forudbetalinger for Varer, oppebaarne men endnu ikke indgaaede Indtægter og andre Krav paa Udlandet har været betragtet som usikre og derfor enten ikke er indberettet eller er anslaaet lavere end deres paalydende Værdi; derved fremkommer der en større Nedgang i de forretningsmæssige Nettotilgodehavender, end der svarer til Betalingsbalancens egentlige Indtægts- og Udgiftsposter. Saaledes som Opstillingen er foretaget, medfører dette, at Indtægtsover-

skuddet fremtræder med en Stigning paa Grund af Nedgangen i disse Tilgodehavender.

For saa vidt angaar de løbende Poster paa Betalingsbalancen, viser disse, jfr. Tabel 4, et Indtægtsoverskud paa 88 Mill. Kr., der maaske i Overensstemmelse med det foran anførte skal nedsættes med ca. 20 Mill. Kr. Kapitalposterne udviste et Udgiftsoverskud, der bortset fra Forskydningerne paa de forretningsmæssige Mellemværender udgjorde 66 Mill. Kr. Af Udgifterne var de vigtigste: Afdrag paa Gæld 45 Mill. Kr. og Indførsel af Værdipapirer, der beløb sig til 42 Mill. Kr., hvorimod Udførsel af Værdipapirer kun androg 21 Mill. Kr. Der blev i 1939 ikke optaget noget offentligt Laan i Udlandet.

Tages alle Betalingsbalancens Kapitalposter indbefattet de forretningsmæssige Mellemværender under eet, fremkommer et Indtægtsoverskud paa 42 Mill. Kr., hvor- med Gælden til Udlandet herefter skulde være steget. Naar Opgørelsen af Kapitalbalancen, jfr. Tabel 1, viser en væsentlig større Stigning i Nettogælden end dette Beløb, nemlig ialt ca. 140 Mill. Kr., skyldes det først og fremmest Forskydningerne i Valutakurserne, der ikke er medtaget som Udgift i Betalingsbalancen; disse Forskydninger har som nævnt Side 162 medført en Stigning i Gælden paa ca. 50 Mill. Kr. Af den Forskel paa ca. 50 Mill. Kr., der herefter er tilbage, kan formentlig en ikke uvæsentlig Del forklares ved den om- talte forsigtige Vurdering af de forretningsmæssige Tilgodehavender og iøvrigt ved anden Usikkerhed ved Opgørelsen.

STATISTISKE EFTERRETNINGER bestilles ligesom Departementets øvrige Værker gennem Boghandelen. Abonnement kan desuden tegnes gennem Postvæsenet. — Prisen er 10 Øre pr. Nummer eller 2 Kr. om Aaret, ekscl. Postpenge.

I Kommission hos Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag.
Udgaet fra Trykkeriet den 14. Juni 1940. — Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S, København.